

1904 dec. 10

*Karl Ádám brassói szász törvényhatósági tag javaslata és A. Mureșianu ellenjavaslata az országgyűlési házszabályok módosítását célzó törvényjavaslat kérdéséről a Brassó megyei törvényhatóság rendkívüli ülésén*¹

Gazeta Transilvaniei 1904. 263. sz.²

Brassó, 1904. dec. 9.

A mai rendkívüli ülés vitájának első tárgya Karl Ádám ügyvéd úrnak az országgyűlési házszabályok tárgyában, a szászok részéről tett, alább román fordításban közölt javaslata volt:

J a v a s l a t

Nagyméltóságú Főispán Úr!
Tisztelt Törvényhatósági Bizottság!

Tisza István miniszterelnök úr Önagyméltósága már hivatalba lépésekor programba vette az országgyűlés rendjének a házszabályok módosítása útján történő helyreállítását.

Számos békés sikertelen kísérlet után odáig jutottak a dolgok, hogy a szabadelvű képviselők imponáló többséggel elfogadták Dánielnek a házszabályok módosítására vonatkozó indítványát.

Azt a körülményt, hogy a formaságok ez alkalommal erőszakosan zajlottak le, maga a miniszterelnök és a ház elnöke is elismerte.

Szívesebben láttuk volna, ha a házszabályok módosítása a formaságok erőszakolása nélkül sikerült volna, meg kell vallanunk azonban, hogy mi sem tudtunk volna, s nem is tudunk jobb megoldást.

A miniszterelnök úr önagyméltósága [ugyanis] kényszerű helyzetben volt: vagy meg kellett hátalni az obstrukció előtt s ezáltal hagyni, hogy a házra ismét súlyos baj szakadjon, esetleg az ex lex szerencsétlen állapota, vagy ha másként nem, erőszakkal legyen úrrá az obstrukción.

Ilyen formán nekünk helyeselnünk kell Ö Exellenciája cselekedetét és javasoljuk, hogy a tisztelt törvényhatósági bizottság a maga részéről is járuljon hozzá ehhez, továbbá, hogy a határozat hozassék gr. Tisza István miniszterelnök úr Önagyméltósága tudomására, azzal az óhajjal együtt, hogy [végre] sikerüljön az országgyűlésen létrehozni a végleges házszabályokat, melyek révén a bénító és káros obstrukció a jövőben lehetetlenné váljék, s ezzel nemcsak hogy biztosítsák alkotmányunkat, de egyszersmind elő is segítsék az egészséges és békés fejlődést gazdasági és társadalmi téren egyaránt.

Közvetlenül a javaslat [elhangzása] után szót kért dr. A. Mureșianu úr, és a románok részéről az alábbi *ellenjavaslatot* terjesztette elő:

Tekintettel arra, hogy a magyar országgyűlés házszabályainak revíziója olyan kérdés, amely magának a képviselőháznak a hatáskörébe tartozik, és nem oldható meg az ország választóinak revíziót igenlő vagy ellenző manifesztációival,

¹ A Brassó megyei törvényhatóság viharos ülésén a kormánytámogató, helyesebben kormánypárti erdélyi szász és a kormányellenes, élesen ellenzéki román nemzetiségi erők helyi párharcában ismét megütközik az erdélyi nemzetiségi mozgalom két ellentétes, joggal mondhatjuk, egymást kizáró irányzata. Adam *Karl*, brassói ügyvéd és szász nemzetiségi politikus a Tisza-kormánynak a házszabály-revízió körüli kirívó törvénysértését helyeslő és a román nemzeti párti A. *Mureșianu*nak ezt a törvénysértést leplezetlenül elítélő javaslata, illetve ellenjavaslata világánál megmutatkozik a két nemzetiségi mozgalom és nemzetiségpolitikai irányzat kiegyenlíthetetlen ellentéte.

² A közlemény eredeti címe és lelőhelye: *Congregația extraordinară a comitatului Brașov* — A brassói törvényhatóság rendkívüli ülése. *Gazeta Transilvaniei*, 1904. dec. 10; 263. sz. 1. l. (Az irat időpontjaként az ülés dátumát közöljük.)

tekintettel arra, hogy különösen ezen állam románjai az elnyomó rendszer következtében nincsenek képviselve a magyar képviselőházban, s így nem áll módjukban, hogy támogassák vagy elle-nezzék egyes képviselők akcióit a kormányzat és a magyar ellenzék között támadt konfliktussal kapcsolatban,

tekintettel arra, hogy a jelen kormány maga is beismeri, hogy a folyó évi nov. 18-án végrehajtott képviselőházi szavazásnál a jogi formák félre tételével s egy ideiglenes házszabályzatnak a képviselőházra kényszerítésével egy olyan addig létező jogrend ellen követett el erőszakot, amely teljes mértékben biztosította az országgyűlési szólásszabadságot,

tekintettel arra, hogy ez a kormány most áll az előtt, hogy egy összehasonlíthatatlanul nagyobb erőszakot és alkotmánytiprást kövessen el, végleg fel akarván forgatni a főbb 1868. évi törvények³ alapjait, azokat az egyetlen törvényeket, amelyek valamennyire is egymáshoz közelítenék a magyar államot alkotó népeket,

tekintettel arra, hogy a nov. 18-i erőszakos cselekedetet Tisza miniszterelnök és Perczel házelnök a maguk részéről végül is azzal indokolták, hogy hivatkoztak a nemzetiségeknek a magyar állammal és a nemzettel szembeni feltételezett antagonizmusára, azzal gyanúsítva és vádolva őket: ha nem kerül sor a házszabályoknak az általuk [é. a kormány által] óhajtott módosítására, azok képe-sek lennének adott esetben a régi házszabályokkal visszaélni, hogy a hazát a legsúlyosabb veszedel-meknek és romlásnak tegyék ki;

végül tekintettel arra, hogy Karl Ádám úr javaslata, ha nem is közvetlenül, de implicite bizalmi nyilatkozatot tartalmaz a kormánnyal és Tisza miniszterelnökkel szemben, amelyhez mi románok nem csatlakozhatunk, a következő *ellenjavaslatot* tesszük:

Brassó megye tisztelt közgyűlése határozza el, hogy Karl Ádám úrnak a kormánynak a házszabály-módosítás érdekében tanúsított magatartását helyeslő és Tisza miniszterelnök akciójához való csatlakozását ajánló javaslata felett napirendre tér.

47

1905 jan. 6

Minisztertanácsi határozat a magyar országgyűlés horvát—szlavonországi képviselőinek megválasztása tárgyában

MT 1905 : 1/3

3.

A miniszterelnök úr előterjesztette, hogy az 1868. XXX. törvénycikk 34. § szerint a Horvát—Szlavon—Dalmátországok országgyűlése által a magyar országgyűlésre küldött képviselők azon időszakra választandók, amelyre a közös képviselőház megbízása terjed, ennél fogva szükséges, hogy a horvát—szlavon—dalmát országgyűlés a folyó év február 15-ére egybehívott magyar országgyűlésre képviselőit újra válassza meg.

Erre a nevezett országgyűlés úgy, amint ez 1896-ban is történt, horvát nyelven kiállított, s a miniszterelnök úr által ellenjegyzett kegyelmes királyi leirattal volna felszólítandó.

Helyeseltetvén, egyúttal a miniszterelnök úr által bemutatott királyi leirat tervezete jóváhagyatott.

³ Értsd: a nemzetiségpolitikailag legfontosabb az évi törvények: tehát az 1868: IX., XXX., XXXVIII. és XLIV. tc.